

Vesa Suominen

Kirjastotiede ja informatiikka ja merkityksen rakenteet dokumentaarisisessa viestinnässä

Suominen, Vesa, Kirjastotiede ja informatiikka ja merkityksen rakenteet dokumentaarisisessa viestinnässä (Library and information science and the structures of meaning in documentary communication). Kirjastotiede ja informatiikka 7 (4): 99–104, 1988.

Conceptual basis and identity of library and information science is discussed in terms of concepts of documentary communication and documentation, on one hand, and the basic concepts of classical structural semiology (Saussure, Hjelmslev), ie. concepts of substances and forms of expression and content and the arbitrary nature of the structures of meaning, on the other hand. The core creating identity for library and information science is outlined as practical science as presented by Habermas. The object of study is the life and structure of meaning in documentary communication.

Address: University of Oulu, Department of Library and Information Science, P.O. Box 186, SF-90101, Finland.

Kirjoituksessani¹ koetan hahmottaa kirjastotieteen ja informatiikan tieteenidentiteettiä pyrkien löytämään kirjastotieteen ja informatiikan tutkimuksen alasta kohteita, joita semiologisin käsittein käsitteellistämällä olisi mahdollista luoda pohjaa mielekkäälle ja älyllisesti kiinnostavalle tutkimukselle. Lähtökohtani tässä on siis jokseenkin erilainen kuin se, joka yleisesti liittyy semiologisen käsitteistön käyttöön kirjastotieteessä ja informatiikassa. En pyri ensisijaisesti soveltamaan semiologisia teorioita kirjastotieteen ja informatiikan erityisproblematiikan ratkomiseen, esimerkiksi tiedon tallennuksen ja haun tai dokumentaatiokielten tutkimukseen. Pyrkimykseni on luonteeltaan lähinnä tieteenfilosofinen. Sen pohjana on kiusaantuneisuuteni kirjastotieteen ja informatiikan tieteen identiteetin ja käsitteellisen perustan muodostavien peruskategorioiden epämääräisyydestä. Tämä taustaksi esitykselle, joka ei ole kovin »oikeoppinen» suhteessa sen enem-

pää alamme tutkimuksen valtavirtoihin kuin myöskään vallitseviin käsityksiin oppiaineemme käsitteellisestä perustasta.

1. Identiteetti-probleema

Kun puhun tieteen, oppiaineen ja tutkimusalan identiteetistä, tarkoitan omaa ja erityistä, kyseiselle oppiaineelle ja tutkimusalalle ominaista ja sille identiteettiä luovaa *ydinsisältöä*. Tämä ytimen ympärillä voi olla ja esimerkiksi kirjastotieteen ja informatiikan tyyppisessä oppiaineessa on syytäkin olla runsaasti myös muuta ainesta. En siis pyri jakamaan maailmaa »kirjastotieteeseen ja informatiikkaan» ja toisaalta »ei-kirjastotieteeseen ja informatiikkaan». Pyrin vain esittämään yhden hahmotelman siitä, mikä kirjastotieteessä ja informatiikassa voisi olla olennaista ja omintakeista ja mikä niin

voisi luoda määrättyä identiteettiä tuolle tieteelle. Pidän tätä tärkeänä myös siksi, että identiteetin ongelma on käsittääkseni osittain yhteinen kirjastotieteelle ja informatiikalle tieteenä ja toisaalta kirjasto- ja informaatiopalvelutoiminnalle yhteiskunnallisena toimintana.

Kun puhun peruskategorioista, voi kysymyksessä olla mm. määrätyn tutkimuskohteen tunnistaminen, määrätty ja erityinen suhde tai näkökulma tuohon kohteeseen, jokin määrätty ja erityinen metodologinen lähtökohta, tiedon intressi tms. — joko jokin tai jotkut näistä tai kaikki yhdessä.

Esimerkiksi — ja samalla lievän kritiikin kohteeksi — voin ottaa Järvelinin ja Vakkarin (1987) luoman kuvan kirjastotieteestä ja informatiikasta. Siinä oppiainetta määrittäisivät yhtäältä määrättyt kohteet, mm. sellaiset »oliot», kuin *dokumentti*, jokin muu *sanoma*, dokumentin tai muun sanoman *tuottaja*, *välittäjä* sekä *vastaanottava* ja toisaalta sellaiset »toiminnot» kuin dokumenttien tai muiden sanomien *tuotanto*, *välittäminen*, *vastaanottaminen* ja *käyttö*. Toisaalta oppiainetta määrittäisi erityinen näkökulma, jonka perustana olisi itseasiassa jälleen eräs toiminto, *tiedon hankinta*, joka kirjoittajien mukaan on »tärkein kirjasto- ja informaatiopalvelutoimintaa virittävistä ilmiöistä».

Järvelinin ja Vakkarin ajatuksen voi kiteyttää niin, että eräs toiminto, tiedon hankinta, on kirjasto- ja informaatiopalvelualan kannalta niin keskeinen, että se luo näkökulman, joka määrittää erinäisten muiden toimintojen sekä erinäisten olioiden tarkastelua kirjastotiede ja informatiikka -nimisen tieteen puitteissa (ja samalla perustelee oman erityisen tieteenalan olemassaolon?). Toisaalta tiedon hankinta -käsitteen sisältö itsessään osittuu varsin luontevasti niin, että saadaan jälleen yksi toiminto (hankinta) sekä toisaalta käsite *tieto*, joka itsessään on tunnetusti varsin ongelmallinen mm. filosofian piirissä. Kirjastotieteen ja informatiikan peruskategoriana tiedon käsite on nähdäkseni yhtäältä (mm. juuri filosofiseen ongelmallisuuteensa liittyen) kovin avoin ja määrittämätön, hieman informaation käsitteen tavoin. Toisaalta se on liian rajoittava, mikä johtaa mm. sellaisiin hyvin epäeleganteihin muotoiluihin kuin »tieto ja elämykset», joka 1980-luvulla suomalaisessa alan keskustelussa on ollut esillä jopa jonkinlaisena alaa määrittävänä peruskategoriana.

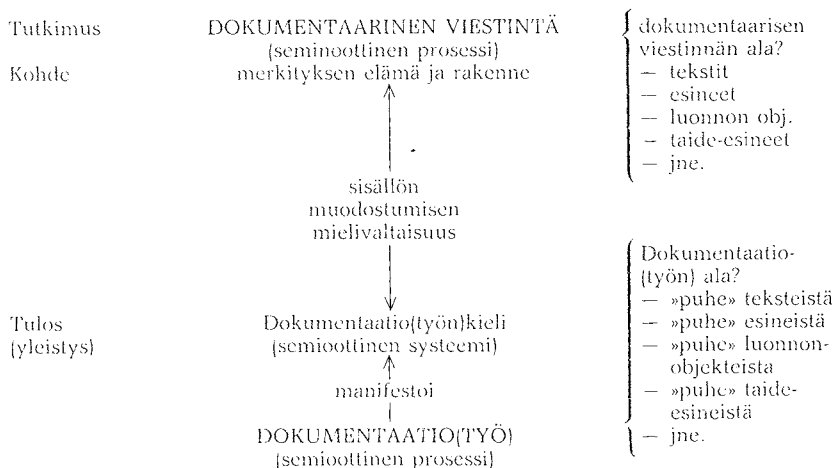
2. Semiologinen tulkinta

Oma esitykseni kirjastotieteen ja informatiikan ydinaluetta hahmottaviksi peruskategorioiksi on seuraava. Yhtäältä tuota ydinaluetta määrittäisi erityinen tutkimuskohde, jota kuvaan ilmaisulla *merkityksen elämä ja rakenne dokumentaarisisessa viestinnässä*. Toisaalta ydinalueen tutkimusta määrittäisi erityinen näkökulma tai intressi, jota kuvaan yleisesti Habermasin (1971) sanoin »toimintasuuntautuneen ymmärryksen tarvitseman intersubjektiivisuuden säilyttämisen ja laajentamisen» praktiseksi intressiksi. Erityisesti kirjastotieteen ja informatiikan kohdalla tämä tarkoittaisi *kirjasto- ja informaatiopalvelutoiminnassa tarvittavaa intersubjektiivisuutta, dokumentteja koskevassa viestinnässä tarvittavaa määrättyä viestintäpätevyyyttä* tai lyhyesti *kirjasto- ja informaatiopalvelutoiminnan kieltä*, koska kyky viestiä on oleellisessa mielessä kielen hallintaa nimenomaan määrätynä merkitysmaailmana, ei pelkkänä kykynä »koodata» joitakin valmiiksi annettuina olevia merkityksiä tai sisältöjä joillakin ilmaisuilla tai symboleilla ja toisaalta »dekoodata» sisältöjä joistakin ilmaisuista.

Näin siis esitykseni eräänä premissinä on vielä syytä todeta, että pidän siinä hyvin keskeisenä näkökulmana käsitystä kirjasto- ja informaatiopalvelutoiminnasta viestintänä, »puheen» dokumenteista.²

Tulkintaani voi yleistää korvaamalla institutionaalisiin perustein määrittyvän »kirjasto- ja informaatiopalvelutoiminnan» yleisemmällä (vaikka tässä hieman avoimella) käsitteellä *dokumentaatio(työ)*. Kuviossa 1 olen esittänyt hahmotelmani tätä käsitettä käyttäen ja samalla olen esittänyt viitteenomaisesti sekä dokumentaarisen viestinnän että dokumentaatio(työ)n käsitteiden kohdalla määrättyä liikkumavaraa, mahdollisuutta nähdä niiden ala laajemmin tai suppeammin³.

Keskeisintä ydinaluetta olisi nähdäkseni se osa kirjasto- ja informaatiopalvelutoiminnan kielestä, joka liittyy dokumentaarisen viestinnän sisältöön, mutta myös dokumentaarisen viestinnän ulkoisiin muotoihin ja rakenteisiin liittyvä kieli on tärkeää. Näin olisi käsittääkseni mielekästä käyttää hyvin laajaa dokumentaatiokielen käsitettä, viitaten dokumenttien sisällön kuvailuun tarkoitettujen sanastojen, luokitusten yms. ohella ainakin luettelointisäännöstöihin ja mahdollisesti yleisemminkin kir-

Kuva 1. Dokumentaarinen viestintä ja dokumentaatio(työ) kirjastotieteen ja informatiikan ydinaluetta määrittävinä peruskategorioina.

jasto- ja informaatiopalvelutoiminnan kieleen. Tätä käsitteellistystäni perustelen sillä, että se antaisi mahdollisuuden ilmaista hyvin kokonaisvaltaisen ja kattavan näkökulman kirjastotieteen ja informatiikan problematiikkaan lähtien peruskategorioista dokumentaarinen viestintä ja dokumentaatio(työ). Tätä yleisessä mielessä kielellistä näkökulmaa olisi mahdollista lähestyä monin tavoin. Jatkossa koetan esittää hyvin tiiviisti yhden, strukturalistisen semioologian ja lingvistiikan klassisiin perusnäkökemyksiin perustuvan.

Jos hahmotelmaani vertaa edellä viittaamaani Järvelinin ja Vakkarin esitykseen, voi sanoa, että siinä keskeisessä kohdassa, missä heillä on käsite tieto, olisi omassa luonnostelmassani *merkityksen* käsite. Monissa hahmotuksissa kirjastotieteen ja informatiikan perusteista tuossa kohdassa on tavalla tai toisella määritelty (tai määrittelemättä jätetty) informaation käsite.¹

Omaa valintaani perustelen ennen kaikkea sillä, että merkitys on yhtäältä puhtaasti inhimillisen kulttuurin piiriin kuuluva seikka ja toisaalta riittävän väljä kategoria kattamaan sitä dokumentteihin tallennetun inhimillisen ymmärryksen moninaisuutta, jonka kanssa kirjasto- ja informaatiopalvelutoiminnassa ollaan tekemisissä. Kuten edellä huomautin, tässä suhteessa niin tiedon kuin informaationkin käsitteissä on toivomisen varaa. Toisaalta tämä sinänsä ei ehkä ole kovin vahva argumentti. Sen motiiveita voisi pitää esteettisinä, nähdä niiden

liittyvän vain pyrkimykseen tavoittaa jonkinlaista käsitteellistä eleganssia oppiaineen ja tutkimusalan määräyksessä.

Joka tapauksessa huomionarvioista on, että on olemassa merkitystä tutkiva tieteenala (moninaisinkin) teoreettisine perinteineen, joiden puitteisiin ainakin keskeinen osa kirjasto- ja informaatiopalvelualan problematiikkaa olisi mahdollista sijoittaa ehkä hedelmällisemmin kuin vaikkapa joidenkin informaatioteorioiden puitteisiin.

3. »Merkitysmaailmat» ja merkityksen rakenteet⁵

Pyrin lopuksi täsmentämään ja konkretisoimaan hieman sitä, mitä ovat ne merkitysmaailmat tai merkityksen rakenteet, jotka voisivat oicellisesti konstituoida määrättyä viestintäpätevyyttä, kykyä viestiä jossakin erityisessä yhteydessä, yhteisössä tms.

Merkityksellä tai semioottisella yleisesti viitataan yhtäältä aineellisen tai havaittavan, toisaalta käsitettävän tai mentaalisen toisiinsa liittymiseen, esimerkiksi siihen, että ajatuksia voidaan ilmaista puhumalla. Klassinen strukturalistisen semioologian ja lingvistiikan teesi on, 1) että tässä toisiinsa liittymisessä niin aineellinen tai havaittava, so. *ilmaisu*, kuin käsitettävä tai mentaalinenkin, so. *sisältö* strukturoituvat *ilmaisun* ja *sisällön muodoiksi* ja

2) että ne itsessään käsitetään muodottomiksi tai strukturoitumattomiksi *ilmaisun* ja *sisällön aineksiksi*.

Sisällön ja ilmaisun strukturoitumisen ulottuvuksiin ja erityispiirteisiin viitataan syntagmaattisen, paradigmaattisen ja syntaktisen käsitteillä, Hjelmslev myös käsitteillä osittuminen ja jäsenitys. Syntagmaattista kuvataan usein aktuaalisen puhunnan, viestinnän *prosessin* horisontaaliseksi ulottuvuudeksi ja paradigmaattista vastaavasti mahdollisten vaihtoehtojen, kielen *systemin* vertikaaliseksi ulottuvuudeksi. Osittuminen on (sisällön ja/tai ilmaisun) muodostumista syntagmaattisella ulottuvuudella ja jäsenitys vastaavasti muodostumista paradigmaattisella ulottuvuudella. Syntaktisen voisi määritellä osittumisen tai syntagmaattisten suhteiden määrämuotoisuudeksi, jolloin se itsessään toisaalta kuuluisi systeemiin, ilmaisisi vaihtoehtoisia mahdollisia syntagmaattisen ulottuvuuden rakenteita.

Näin sekä sisältö että ilmaisu käsitetään syntagmaattisella ulottuvuudella puhunnan tai tekstin prosessiksi, joka toisaalta *manifestoi* määrättyä kielen systeemiä, sisällön ja ilmaisun jäsenityksistä sekä syntaktisista suhteista rakentuvaa pysyvää muotoa. Viestintäpätevyys voisi nyt määritellä sen ilmaisun ja *sisällön* systemin hallinnaksi, jota viestintä semioottisena prosessina jossain määrättyssä yhteydessä tai yhteisössä manifestoi.

3) Keskeinen (ja ehkä ongelmallinen tai vaikeasti mielletävä) lähtökohta on nk. arbitrarisuuden tai *mielivaltaisuuden* periaate, jonka merkitys myös strukturalistisen semio-logian ja lingvistiikan omassa traditiossa näyttää hieman huojautelevan. (ks. esim. Benvenisten 1966, s. 49–55 kritiikki Sausuren 1916 esittämiä ajatuksia kohtaan).

Oman esitykseni kannalta mielivaltaisuus on oleellisesti sisällön aineksen ja muodon suhteessa, ts. siinä, että sisällön muoto, strukturi ei palaudu sisällön ainekseen (ja vastaavasti ilmaisun aineksen ja muodon suhteen). Keskeinen teesi omalta kannaltani on nimenomaan *sisällön muodostumisen mielivaltaisuus*. Tämä teesi itseasiassa perustelee koko hahmotelmani, sen, että on ylimalkaan mielekäästä puhua merkityksen rakenteista erityisenä tutkimuksen kohteena.

Sisällön muodostumisen mielivaltaisuuteen liittyy teesi (tai kielikuva?) sisällön aineksen muodottomuudesta, »sumupilvimäisyydestä».

Tosiasiassa ihminen luonnollisesti saa erilaisia ideoita ja ajatussisältöjä mm. aistihavaintojen kautta, jotka itsessään eivät tietenkään ole täysin strukturoitumattomia tai eriytymättömiä. Ne päinvastoin sisältävät runsaasti informaatiota — sanan varsinaisessa merkityksessä.

Näin teesi sisällön muodostumisen mielivaltaisuudesta ja siihen liittyvä ajatus sisällön aineksen strukturoitumattomuudesta liittyvät ennen kaikkea ja erityisesti siihen, että merkityksen struktuureja tarkastellaan erityisenä kulttuurisena ilmiönä, omana erityisenä »todellisuutenaan», joka *ei palaudu* esimerkiksi siihen, mistä puhutaan. Tämä on yleinen huomio, joka ei ole riippuvainen siitä, puhutaanko esimerkiksi teksteistä, taideteoksista, esineistä tai toisaalta siitä »yleisestä aiheesta», jonka voi ajatella yleisesti luonnollisen kielen käytön sisällyksi (sisällön ainekseksi).

Toisaalta määrätty merkitys on sillä, että kirjasto- ja informaatiopalvelutoiminnan yhteydessä, vaikkapa teksteistä puhuttaessa, puhunnan kohteena tai tarkoiteena on määrättyllä tavoin *strukturoitunut merkitys tai sisältö* — mikä ei välttämättä ole laita yleisesti viestinnässä (esimerkiksi monissa eri yhteyksissä, joissa luonnollista kieltä käytetään). Mutta periaatteessa itse puhuntaan ja kieleen liittyvää sisällön muodostumisen mielivaltaisuuden momenttia tämä ero ei hävitä.

Siksi mielivaltaisuuden prinssiippi tai momentti on keskeinen ja huomion arvoinen peruste myös silloin, kun on kysymys esimerkiksi kirjasto- ja informaatiopalvelutoiminnasta, jonka voi käsittää »puheeksi puheesta», teksteistä tai dokumenteista. Näin mielivaltaisuuden momentti — perustellessaan merkitysmaailmojen tai sisällön struktuurien olemassaolon omana erityisenä »todellisuutenaan» — samalla perustelee sen kirjasto- ja informaatiopalvelutoiminnan viestintäpätevyyteen liittyvän praktisen intressin, joka oli toinen keskeinen perusteeni hahmotellessani kirjastotieteen ja informatiikan ydinaluetta. Praktinen intressi on olemassa, koska »toimintasuuntautuneen ymmärryksen vaatima intersubjektiivisuus», so. kirjasto- ja informaatiopalvelutoiminnan viestintäpätevyyden muodostavat merkitysrakenteet eivät sisällön muodostumiseen liittyvän mielivaltaisuuden momentin vuoksi ole itsestäänselviä tai ongelmattomia.⁶

Huomautukset

¹ Kirjoitukseni perustuu opinnäytetyöhön, jonka olen tehnyt Tampereen yliopistossa (Suominen 1988). On syytä huomauttaa, että olen tässä kirjoituksessa muuttanut jonkin verran opinnäytetyössä käyttämäni terminologiaa. Käsitteellisellä tasolla sen sijaan olen pyrkinyt pitäytymään tiukasti opinnäytetyössä esittämässäni käsityksissä, esittämään tiiviisti sen teesin, jota tuossa työssä olen hahmotellut kirjastotieteen ja informatiikan tieteenidentiteetin suhteen.

² Mikäli kirjastotiedettä ja informatiikkaa tarkastellaan erillisinä tieteinä tai yhden tieteen erillisinä osa-alueina, on todettava, että asiallisesti oma esitykseni tulee monessa suhteessa lähemmäksi informatiikkaa, teoriaa »tieteellisen informaation rakenteesta ja piirteistä» (Mihailov & Giljarevski 1971, s. 17) kuin kirjastotiedettä, huolimatta siitä, että korostan määrättyjä humanistisen tieteen piirteitä. Tämä huomautus siksi, että julkisessa kirjoittelussa on esitetty tässä kohdin kovin virheellistä ja pinnallista tulkintaa käsityksistäni (Laaksovirta 1988).

³ Tämän liikkumavaran esittäminen liittyy siihen, että mahdollisesti olisi mielekkästä käsittää dokumentaarisen viestinnän ja dokumentaatio(työ)n peruskategorioiden suhteen määrittyvä opinala sillä tavoin laajasti, että se kattaisi kirjasto- ja informaatiopalvelualueen liittyvien kysymysten ohella mm. museoiden problematiikkaa. Tavallaan tällaista »allianssia» on edustanut niin omassa henkilössään kuin toiminnassaanakin dokumentaatiokielitutkimuksen klassikoksi luettava mutta meillä jokseenkin vähälle huomiolle jäänyt ranskalainen Jean-Claude Gardin (ks. esim. dokumentin määritelmä, Gardin 1966).

⁴ Jos vielä hieman jatketaan vertausta Järvelinin ja Vakkarin hahmotelmaan, on todettava, että omani on määrättyssä mielessä rajoittuneempi ja kapealaisempi — tai toisin sanoen, se on tiukemmin omaa erityistä, logiikaltaan omintakeista aluetta tavoitteleva. Joka tapauksessa Järvelinin ja Vakkarin esitykseen sisältyy karkeasti ottaen dokumentaarinen viestintä ja kirjasto- ja informaatiopalvelutoiminnan viestintäpuolesta voitaisiin hyvällä tahdolla ymmärtää »tiedon hankinnan» näkökulman implikoimaksi. Merkitys rakenteineen ja sen elämä jää puuttumaan mutta tuskin sekään olisi suoranaisesti ristiriidassa heidän esityksensä kanssa.

Toisaalta ilmeisesti sellainen peruspyrkimysten ero on olemassa, että kun itse tavoittelen identiteettiä luovan ydinalueen käsitteellistystä, he pyrkivät hahmotamaan koko tieteen alan käsitteellistä perustaa.

⁵ Seuraava esitys perustuu erääseen semiologian traditioon, jonka lähtökohdانا on Ferdinand de Saussuren (1916) ajatukset ja jonka perusteet esitän tässä tiiviisti nojaten erityisesti tanskalaisen Louis

Hjelmslevin (1961) Saussuren lähtökohdista kehittämään käsitteistöön. Tässä käsitteistö on pakko esittää äärimmäisen tiivistetysti, mutta olen käsitellyt sitä yksityiskohtaisemmin tämän kirjoituksen pohjana olevassa opinnäytetyössä (Suominen 1988).

Semiologisen käsitteistön — erityisesti tässä esitetävän strukturalistisen semiologian klassisen ydin-käsitteistön ottaminen tarkastelun lähtökohdaksi johtaa siihen, että kirjastotieteen ja informatiikan kohteeksi esittämästäni »merkityksen elämästä ja rakenteesta dokumentaarisessa viestinnässä» tarkasteltavaksi tulee tässä lähinnä vain rakenne. Merkityksen elämän tarkastelu voisi edellyttää yhtäältä käytettävän semiologisen käsitteistön rikastamista (esimerkiksi jo Saussurella esiintyvän synkronian ja diakronian erottelun avulla). Toisaalta se voisi merkitä kirjastotieteen »historia literaria» -perinteen uudelleen pohdintaa.

⁶ Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa siitä, että semioottisen tai semiologisen lähtökohdan hedelmällisyyteen kirjastotieteen ja informatiikan yhteydessä on suhtauduttu myös varsin kriittisesti (ks. Gardin 1979, Robertson 1979 ja Sparck Jones 1979). Tässä voin vain yleisesti todeta, että heidän kriittiset huomautuksensa eivät ainakaan pääosaltaan pure siihen erityiseen tapaan käyttää semiologian käsitteistöä, joka on oman argumenttini perustana. Erityisesti he eivät näytä kiinnittävän itse semiologian suhteen lainkaan huomiota siihen klassisen strukturalistisen semiologian teesiin, joka omassa argumentissani on keskeinen ja jota tässä olen kuvannut.

Lähteet

- Benveniste, Emile. *Nature du signe linguistique*. Teoksessa: Benveniste: *Problèmes de linguistique générale* Gallimard, Paris, 1966.
- Gardin, Jean-Claude. *Éléments d'une modèle pour la description des lexiques documentaires*. *Bulletin des bibliothèques de France* 11(5): 171–182. 1966.
- Gardin, Jean-Claude. *On the relation between question-answering systems and various theoretical approaches to the analysis of text*. Teoksessa: *The analysis of meaning*. Informatics 5. Aslib, London, 1979.
- Habermas, Jürgen. *Tieto ja intressi*. Teoksessa: *Yhteiskuntatieteiden filosofiset perusteet*. Osa 1. Gaudeamus, Helsinki, 1971.
- Hjelmslev, Louis. *Prolegomena to a theory of language*. The University of Wisconsin Press, Madison, 1961.
- Järvelin, Kalervo & Vakkari, Pertti. *Kirjastotiede ja informatiikka — tiedon hankinnan tiede*. *Kirjastotiede ja informatiikka* 7(1): 18–32. 1988.

- Laaksovirta, Tuula. Koulutuksen kahdeksan vuosikymmentä. Kirjastolehti 81(9): 388—391. 1988.
- Mihailov, A.I. & Giljarevski, R.S. An introductory course on informatics/documentation. International Federation for Documentation, The Hague, 1971.
- Robertson, S.E. Between aboutness and meaning. Teoksessa: The analysis of meaning. Informatics 5. London, Aslib, 1979.
- Saussure, Ferdinand de. Cours de linguistique générale. Payot, Paris, 1984. Julk. alunperin 1916.
- Sparck Jones, Karen. Problems in the representation of meaning in information retrieval. Teoksessa: The analysis of meaning. Informatics 5. London, Aslib, 1979.
- Suominen, Vesa. Dokumentaation semiologiaa. Licensiaatintutkimus, Tampereen yliopisto, 1988.

Ohjeita kirjoittajille:

Kirjastotiede ja informatiikka julkaisee tieteenalansa ja siihen läheisesti liittyvien tieteenalojen kirjoituksia: 1) artikkeleita, 2) katsauksia, 3) haastatteluja, 4) keskustelua, 5) raportteja, 6) kirjallisuusesittelyjä ja -arviointeja, 7) Kirjastotieteen ja informatiikan yhdistyksen toimintaa esitteleviä kirjoituksia, 8) tiivistelmiä kirjastotieteen ja informatiikan väitöskirjoista ja liseniaatintutkimuksista sekä 9) uutisia alan tieteellisistä kokouksista ja uudesta kirjallisuudesta.

Laajempien kirjoitusten (1—3) alkuun sijoitetaan lyhyt englanninkielinen tiivistelmä (abstrakti) sekä kirjoittajan osoitetiedot.

Kirjoitukset tarjotaan toimitukselle kahtena kappaleena lopullisessa, puhtaaksikirjoitetussa asussaan. *Kirjoituskoneella* valmistetut tekstit kirjoitetaan yhdelle puolelle liuskaa ns. kolmosvälikkeellä (n. 30 riviä/liuska) jättämällä kullekin sivulle leveä marginaali. *Mikrotietokoneella* valmistetut tekstit lähetetään levykkeellä, joko 5 1/4 tuumaa MS-DOS tai 3 1/2 tuumaa Apple Macintosh. Mukaan liitetään yksi paperitulos sekä tiedot 1) käytetyn laitteen merkistä ja tyypistä, 2) käyttöjärjestelmästä ja 3) tekstinkäsittelyohjelmasta. Toimitus palauttaa levykkeet kirjoittajille.

Kirjallisuusluettelon laadinnassa pyydetään noudattamaan seuraavaa kaavaa:

- *Esimerkkinä kirja*: Rózsa, György, Scientific information and society. Mouton, The Hague, 1973.
- *Esimerkkinä aikakauslehtiartikkeli*: Inhaber, H. & Alvo, M., World science as an input-output system. Scientometrics 1(1): 43—64. 1978. [Jos vuosikertaa ei mainita, ensimmäiseksi vuosiluku.]

Ennen kirjoitusten painattamista kirjoittajille lähetetään yksi oikovedos, joka on korjattuna palautettava mahdollisimman pian toimitussihteerille. Kaikista yhteyksistä kirjapainoon vastaa toimitus.

Tekijät vastaavat kirjoitustensa tieteellisestä sisällöstä.